

NOVI SVETSKI FINANSIJSKI POREDAK

Dr Vesela Vlašković
Dr Jelena Vitomir
Dr Mirjana Orašanin

NOVI SVETSKI FINANSIJSKI POREDAK

KRAJ NEOLIBERALNE GLOBALNE POLITIKE

HERAedu

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	XV
PREFACE	XIX
REČ RECENZENATA	XXIII
PREGLED SKRAĆENICA	XXVII

Prvi deo PRETHODNA PITANJA O TRGOVINI I BANKAMA

I RAZVOJ TRGOVINE I NJENO REGULISANJE

Glava prva

1.1. POJAVA PRVIH TRGOVACA	3

Glava druga

1.2. RAZVOJ TRGOVINE U SRBIJI	14

Glava treća

1.3. TEORIJE O SPOLJNOJ TRGOVINI	19

1.3.1. LIBERALIZAM.....	19

1.3.2. PROTEKCIONIZAM	22

VI **Novi svetski finansijski poredak**

1.3.3. DILEMA LIBERALIZAM ILI PROTEKCIONIZAM	23
1.3.4. LISTOVE MERDEVINE	24

Glava četvrta

1.4. DONOŠENJE GATT-a	25

II UKRATKO O BANKAMA I MEĐUNARODNIM FINANSIJSKIM INSTITUCIJAMA

Glava peta

1.5. OSNIVANJE PRVIH BANKARSKIH INSTITUCIJA.....	29

1.5.1. KORENI BANKARSTVA POTIČU IZ ITALIJE	29
1.5.2. BRITANSKE FINANSIJSKE INSTITUCIJE.....	30
1.5.3. BANKA FRANCUSKE I PARISKI KLUB POVERILACA	32
1.5.4. AMERIČKE FINANSIJSKE INSTITUCIJE.....	32

Glava šesta

1.6. UVOĐENJE I NAPUŠTANJE ZLATNOG STANDARDA	37

1.6.1. UVOĐENJE ZLATNOG STANDARDA	37
1.6.2. NAPUŠTANJE ZLATNOG STANDARDA	37

Glava sedma

1.7. FINANSIJSKE INSTITUCIJE EVROPSKE UNIJE	38

1.7.1. EVROPSKA CENTRALNA BANKA – JEDNA OD NAJMOĆNIJIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA SVETA	38
1.7.2. BUDUĆNOST EVROPSKE CENTRALNE BANKE.....	40
1.7.3. EVRO JE IZAZVAO PORAST NEJEDNAKOSTI U EU.....	42
1.7.4. KRIZA U EVROZONI – NAJSKUPLJI RAZVOD NA SVETU.....	43
1.7.5. NAJVAŽNIJE EVROPSKE REGIONALNE FINANSIJSKE INSTITUCIJE.....	45

Glava osma**1.8. OSNIVANJE BRETONVUDSKIH INSTITUCIJA 49**

1.8.1. MEĐUNARODNI MONETARNI FOND..... 49

1.8.2. GRUPA SVETSKE BANKE 55

Glava deveta**1.9. NAJVAŽNIJE REGIONALNE FINANSIJSKE INSTITUCIJE 56**

Drugi deo
GLOBALIZACIJA, LIBERALIZACIJA
I DEREGULACIJA

Glava prva**2.1. OSNIVANJE SVETSKE TRGOVINSKE ORGANIZACIJE..... 59**

2.1.1. POČETAK GLOBALIZACIJE SVETSKE TRGOVINE..... 59

2.1.2. USAGLAŠENOST PROPISA STO I EU 60

2.1.3. USAGLAŠENOST CARINSKIH PROPISA I NECARINSKIH MERA..... 60

2.1.4. PRAVNI REŽIM SANITARNIH I FITOSANITARNIH MERA
U MEĐUNARODNOJ TRGOVINI 622.1.5. PRAVNI REŽIM TEHNIČKIH PREPREKA TRGOVINI U SPORAZUMIMA O
SLOBODNOJ TRGOVINI JUGOISTOČNE EVROPE 632.1.6. ANTIDAMPINŠKE MERE U SVETLU PRAKSE EVROPSKE KOMISIJE I
TELA ZA REŠAVANJE SPOROVA..... 63

2.1.7. PRAVNI REŽIM SUBVENCIJA U MEĐUNARODNOJ TRGOVINI 64

2.1.8. USLOVI ZA PRIMENU MERA ZAŠTITE OD PREKOMERNOG UVOZA 65

2.1.9. PRISTUPANJE SVETSKOJ TRGOVINSKOJ ORGANIZACIJI 66

2.1.10. KRIZA SVETSKE TRGOVINSKE ORGANIZACIJE..... 66

Glava druga

2.2. ODNOSI SRBIJE PREMA EU I STO	69

Treći deo

GLAVNI PROBLEMI U FUNKCIONISANJU GLOBALIZACIJE, LIBERALIZACIJE I DEREGULACIJE

Glava prva

3.1. „KORENI“ GLOBALIZACIJE - STARI I NOVI VEK	73

Glava druga

3.2. NOVIJA ISTORIJA GLOBALIZACIJE	73

3.2.1. PRVI AKTERI NOVIJE ISTORIJE GLOBALIZACIJE	74

3.2.2. POSLEDICE OPIJUMSKOG RATA U AZIJI	75

3.2.3. PERIOD NEPOTPUNE GLOBALIZACIJE	76

3.2.4. KREATORI POLITIKE SVETSKJE EKONOMIJE	77

3.2.5. SVETSKI POREDAK PREMA SHVATANJU HENRIJA KISINDŽERA	78

Glava treća

3.3. PROTIVREČNOSTI GLOBALIZACIJE	79

3.3.1. NEOLIBERALNA KONTRAREVOLUCIJA – „NEMA ALTERNATIVE“	82

3.3.2. KAKO SU SE RAZVILE BOGATE ZEMLJE – PRIMER BRITANIJE (NOVE ATLANTIDE)	82

3.3.3. OTPOR AMERIKE BRITANSKOJ TRGOVINI PUTEM ZAŠTITE „INDUSTRIJE U RAZVOJU“	83

3.3.4. FRIDMANOVA „ZLATNA LUDAČKA KOŠULJA“ I VAŠINGTONSKI KONSENZUS	84

3.3.5. GLOBALIZACIJA UVODI „DIVLJI KAPITALIZAM“ U CILJU BESPRIZORNOG STICANJA PROFITA	85
3.3.6. FINANSIJALIZACIJA ZEMLJE I AUTSORSING INDUSTRIJE	85
3.3.7. IZVOZ DEREGULACIJE IZ SAD – „IZVOZ RECESIJE“	87
3.3.8. NESTANAK NACIONALNIH DRŽAVA I PRETVARANJE LIČNOSTI U PODATKE.....	88
3.3.9. UKIDANJE DRŽAVE BLAGOSTANJA.....	89

Glava četvrta

3.4. ULOGA CIVILNOG SEKTORA U PROCESU GLOBALIZACIJE..... 90

3.4.1. ULOGA U GLOBALIZACIJI EKONOMIJE.....	90
3.4.2. SUBJEKTI CIVILNOG DRUŠTVA.....	91
3.4.3. GLOBALNO CIVILNO DRUŠTVO	92
3.4.4. NEVLADINE ORGANIZACIJE	92
3.4.5. GRUPE NEVLADINOG SEKTORA.....	92
3.4.6. NEVLADINE ORGANIZACIJE U SISTEMU UN	93
3.4.7. SPECIJALIZOVANE AGENCIJE UN I NEVLADINE ORGANIZACIJE	94
3.4.8. NEVLADIN SEKTOR U POSTHLADNORATOVSKOJ EPOHI	95
3.4.9. FONDACIJE.....	96
3.4.10. GLAVNA PODRUČJA AKTIVNOSTI.....	96
3.4.11. PRAVNI STATUS I KONTROLA RADA NEVLADINIH ORGANIZACIJA	97
3.4.12. AMERIKANIZACIJA SVETA UZ POMOĆ VOJNE SILE I DOLARSKE MONARHIJE	98

Glava peta

3.5. UZROCI PROPASTI GLOBALIZACIJE..... 100

3.5.1. DŽOZEF ŠTIGLIC PROTIV VAŠINGTONSKOG KONSENZUSA.....	100
3.5.2. DEREGULACIJA ZAPOČETA 1978. GODINE.....	101

3.5.3. USPEH KINE, INDIJE, NOVOG ZELANDA I AUSTRALIJE U ERI GLOBALIZACIJE, UZ POŠTOVANJE NACIONALNIH INTERESA	102
3.5.4. PORUKE NA SAMITU U DAVOSU ODRŽANOM 2003. GODINE – „SMRT GLOBALIZACIJE“	104
3.5.5. PORUKE SA SAMITA G8 ODRŽANOG 2004. GODINE: HEDŽ FONDOVI KAO NOVI „KRALJEVI“ KAPITALIZMA.....	105
3.5.6. POVRATAK NACIONALNE REGULACIJE – MUDAR ČOVEK ŽRTVUJE LIČNE INTERESE ZARAD JAVNIH INTERESA (ADAM SMIT).....	105
3.5.7. PROPAST ZAPADA – ŠPENGLEROV NAGOVEŠTAJ OD PRE STO GODINA	106
3.5.8. GLOBALIZACIJA DA, ALI UZ POŠTOVANJE INTERESA SVOJE DRŽAVE	107
3.5.9. VRATITI UGLED MEĐUNARODNOJ REGULATIVI.....	108

Glava šesta

3.6. „SVETSKA VLADA“ PROTIV LEGALNIH NACIONALNIH VLADA 109

3.6.1. DŽON KOLMAN: ULOGA KOMITETA 300 U STVARANJU „SVETSKE VLADE“	109
3.6.2. SMILJA AVRAMOV: AKTERI U STVARANJU „SVETSKE VLADE“	113

Glava sedma

3.7. USLOVLJAVANJE MMF-A I SVETSKE BANKE KOD ODOBRAVANJA KREDITA I ZAJMOVA ZEMLJAMA U RAZVOJU.... 117

3.7.1. GLOBALIZACIJA SIROMAŠTVA TRAJE OD 80-IH GODINA XX VEKA ZBOG POGUBNIH REFORMI MMF-A.....	117
3.7.2. RECESIJA NA DELU	118
3.7.3. ZGR TANJE BOGATSTVA – REMEĆENJE PROIZVODNJE	119
3.7.4. GLOBALNA INTEGRACIJA – LOKALNA DEZINTEGRACIJA.....	119

3.7.5. SOCIJALNO RASLOJAVANJE NASUPROT GOMILANJU BOGATSTVA.....	120
3.7.6. ISAK ADIŽES: MOJ POGLED NA FINANSIJSKU KRIZU 2008. GODINE.....	122
3.7.7. POSLEDICE PO BIVŠI ISTOČNI BLOK OD TROJSTVA MMF-SB-STO	123
3.7.8. ZAKLJUČCI EKSPERATA UN O NEOPHODNOSTI REFORMI MEĐUNARODNOG MONETARNOG I FINANSIJSKOG SISTEMA	125

Četvrti deo

POČETAK MULTIPOLARNOG SVETA OZNAČEN JE OSNIVANJEM EVROAZIJSKIH EKONOMSKIH I FINANSIJSKIH INSTITUCIJA

Glava prva

4.1. PRETPOSTAVKE ZA OBLIKOVANJE MULTIPOLARNOG SVETA	129
4.1.1. GLAVNE „MANE“ UNIPOLARANOG SVETA	129
4.1.2. MULTIPOLARNOST JE NEŠTO SASVIM NOVO.....	130
4.1.3. PRINCIPI NA KOJIMA SE ZASNIVA MULTIPOLARNI SVET.....	132
4.1.4. PRVA FORMULA MULTIPOLARNOG SVETA	133

Glava druga

4.2. OSNIVANJE BRIKS-a	134
4.2.1. POČELO JE SA OSNIVANJEM BRIK-a	134
4.2.2. PROŠIRENJE BRIK-a NA BRIKS.....	136
4.2.3. OSTALE MULTIPOLARNE ORGANIZACIJE OSNOVANE NA POSTSOVJETSKOM REGIONALNOM PROSTORU.....	139

Glava treća

4.3. INICIJATIVA „POJAS I PUT“	141
4.3.1. EVROAZIJSKI EKONOMSKI KORIDOR U VELIKOJ STRATEGIJI KINE.....	141
4.3.2. SVETSKI EKONOMSKI CENTAR SE POSLE HILJADU GODINA VRAĆA NA ISTOK	142
4.3.3. POREĐENJE INICIJATIVE „POJAS I PUT“ SA KINESKIM BOJAMA SA MARŠALOVIM PLANOM	142
4.3.4. „POJAS I PUT“ VRAĆA UČESNIKE TRI STOLEĆA UNAZAD.....	143
4.3.5. SARADNJA KINE SA AFRIKOM – PRIMENA PRINCIPA PET „NE“ U UGOVORIMA O ZAJMOVIMA	147
4.3.6. SARADNJA KINE SA LATINSKOM AMERIKOM.....	148
4.3.7. SEDAM RIZIKA U IZGRADNJI EVROAZIJSKOG EKONOMSKOG KORIDORA.....	149
4.3.8. „POJAS I PUT“ PREDSTAVLJA PRELAZAK NA MULTIPOLARNI SVET.....	153
4.3.9. ZEMLJE – PRIORITETI INICIJATIVE „POJAS I PUT“ 16+1	154
4.3.10. INOVATIVNOST INICIJATIVE „POJAS I PUT 16+1“ SVAKA ZEMLJA ODLUČUJE O SVOJIM PROJEKTIMA.....	155
4.3.11. PRIORITET INICIJATIVE „POJAS I PUT“ JE USMEREN NA SARADNJU SREDNJE I ZAPADNE KINE SA SVETOM	156
4.3.12. INICIJATIVA „POJAS I PUT“ SE ŠIRI OD RAZVIJENIH ZEMALJA NA ZEMLJE U RAZVOJU	156
4.3.13. STRUKTURA SPOLJNOEKONOMSKIH ODNOSA NAPREDUJE OD JEDNOSMERNOG KA DVOSMERNOM KRETANJU (TOKU).....	157
4.3.14. GLOBALIZACIJA PUTEM NOVIH PROJEKATA VRŠI ZAMENU DUGOTRAJNIH PROCEDURA UGOVORNIH STRANA U OKVIRU STO	157
4.3.15. INOVIRANJE GLOBALNOG UPRAVLJANJA KROZ INICIJATIVU „POJAS I PUT“	158

4.3.16. INICIJATIVA „POJAS I PUT“ U POREĐENJU SA „TVRDOM, MEKOM I PAMETNOM MOĆI“	159
4.3.17. UTICAJ INICIJATIVE „POJAS I PUT“ NA RUSKO-KINESKE ODNOSI.....	160
4.3.18. ODNOSI SAD I KINE	162
4.3.19. KORISTI OD INICIJATIVE „POJAS I PUT“ ZA ZEMLJE BALKANA	162
4.3.20. ZNAČAJ FINANSIRANJA SAOBRAĆAJNICA SRBIJE U OKVIRU INICIJATIVE „POJAS I PUT“ 16+1	164
4.3.21. U AKCIJI SPASAVANJA 22 ZEMLJE PUTEM INICIJATIVE „POJAS I PUT“ KINA JE ODOBRILO 240 MILIJARDI DOLARA KREDITA	165
4.3.22. KINA NAJAVLJUJE NOVE INICIJATIVE	167

Glava četvrta

4.4. REAKCIJA NA UVOĐENJE SANKCIJA ZAPADA

ZEMLJAMA ŠIROM SVETA 167

4.4.1. NAGLA DEDOLARIZACIJA I UVOĐENJE LOKALNIH VALUTA U MEĐUNARODNI PLATNI PROMET	167
4.4.2. VEĆINA DRŽAVA SVETA ODBIJA DA UVEDE SANKCIJE RUSIJI ALI I DRUGIM ZEMLJAMA IZ CELOG SVETA.....	170
4.4.3. REŠENJE PROBLEMA NASTALIH ISKLJUČIVANJEM RUSKIH BANAKA IZ SWIFT SISTEMA.....	174
4.4.4. POSLEDICE UVOĐENJA SANKCIJA RUSIJI ZA SVETSKU EKONOMIJU, A POSEBNO ZA EVROPSKU UNIJU	176
4.4.5. POZITIVAN ODNOS KINE I AFRIČKIH DRŽAVA PREMA RUSIJI.....	179
4.4.6. HANTINGTONOV „SUKOB CIVILIZACIJA“ NASUPROT FUKUJAMINOM „KRAJU SVETA“	180
4.4.7. NA SAMITU BRIKS-a ODRŽANOM 2023. GODINE – NASTAO BRIKS Plus.....	181
PRILOG 1: DEKLARACIJA BRIKS-a „JOHANESBURG 2“	183

Glava peta

4.5. AZIJSKA BANKA ZA INFRASTRUKTURNE INVESTICIJE (AIIB).... 184

4.5.1. POLAZIŠTE: JAČANJE EKONOMSKOG UTICAJA KINE U SVETU.....	184
4.5.2. SVRHA, FUNKCIJE I ČLANSTVO	186
4.5.3. KAPITAL BANKE.....	190
4.5.4. ZABRANA MEŠANJA U POLITIČKE POSLOVE ČLANICA	192
4.5.5. PROJEKTI KOJE JE FINANSIRALA AIIB	192
4.5.6. SRBIJA I AIIB.....	192
4.5.7. OSTALA VAŽNIJA PITANJA.....	193

PRILOG 2: POSLOVANJE I UPRAVLJANJE BANKOM

A) POSLOVANJE BANKE	195
B) UPRAVLJANJE BANKOM.....	198

Glava šesta

4.6. NOVA RAZVOJNA BANKA BRIKS-a (NDB)201

4.6.1. CILJEVI OSNIVANJA BANKE.....	201
4.6.2. KAPITAL I VLASNIČKA STRUKTURA	203

ZAKLJUČCI209

LITERATURA213

O AUTORIMA219